

МАДАНИЯТ

№8 (143) 25.02.2021 йил

» Наманган таассуротлари

Ушбу сонда

Қодирий китоб совға қилган кутубхона

3-саҳифада »

Асрлар ошиб келган миллий санъат

4-саҳифада »

Тарих ўтмишнинг эмас, бизнинг қўлимизда уни қандай кўрсатсак, хулоса ҳам шундай бўлади

7-саҳифада »

Президент ишончини оқлаш ёшлар учун шарафдир

Ҳозирги замон шиддати ҳар биримизни масъулият синовидан ўтказмоқда. Айниқса, жамият таракқийотининг асосий иштирокчилари, Ватаннинг эртанги куни бўлган ёшларимиздан умидимиз катта.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раҳбарлигида 2020 йил 25 декабр куни мамлакатимиз ёшлари билан видеоселектор тарзида ўтказилган Ўзбекистон ёшлари форумида белгиланган вазифалар ҳам ёшлар учун кенг имкониятлар ва шарт-шароитларни яратиш мақсадида йўналтирилган. Жумладан, бугунги кунда ҳар бир шаҳар ва тумандан 5нафаргача, жами 1006 нафар ёшлар маданият ва санъат соҳасидаги олий таълим муассасаларига маҳаллий бюджет асосида ўқишга қабул қилинди. Уларнинг 60 нафари Наманган вилоятидан. Қувонарлиси,

улар билан учрашиб, суҳбатлашар эканмиз, талабалikka номзод ёшлар дарҳақиқат, касб тайёргарлигига эга эканлигининг гувоҳи бўлдик.

Энди бу ёшларнинг таълим ва амалиёти биргаликда олиб борилиши, уларни заҳира кадр сифатида мувофиқлаштириш ҳамда назоратга олиш Маданият вазирлиги зиммасида бўлади.

Шунингдек, талабалар Наманган вилоятидаги маданият муассасалари раҳбарларига шогирд сифатида бириктирилди. Бу эса ёшлар томонидан қизгин қўллаб-қувватланди. Улар соҳа ривожига

ўзларининг муносиб ҳиссасини қўшиб, Президентимиз ишончини оқлашига ишонамиз.

Наманганлик ёшлар учун яратилган яна бир шароитдан қўнглимиз тоғдек кўтарилди. Биз дунёдаги кўпгина машҳур кутубхоналарни яхши биламиз. Хусусан, Туркиянинг Ускудар шаҳрида жойлашган “Невмекан саҳили” деб номланган кутубхонасини кўриб ҳавас қилганмиз. Наманганнинг Дўстобод туманида ҳам худди шундай кутубхона ташкил этилганидан фахрландик.

Давоми 2-саҳифада »

» Сериални кўриб...

Мозийдан таралган нур

Мозий. Бу сўзни эшитган заҳоти барчамизнинг кўз ўнгимизда тарих гавдаланади.

Унда ўтмишдаги инсонлар ҳаёти, маданияти, уларнинг бошдан кечирган жангу жадаллари акс эта бошлайди. Шу тарих зарварақларида ўз юрти ва халқининг осойишта ҳаёти учун курашган, жасорат кўрсатган мард аждодларимиз ҳақидаги ҳақиқатлар асрлар оша бизгача етиб келмоқда. Улардан бири буюк саркарда Жалолiddин Мангубердидир. Жорий йилнинг 14 февралдан “Мил-

лий” телеканали орқали эфирга узатила бошланган “Мендирман Жалолiddин” сериали шахсан менга жуда ёқди. Қардошларимиз турк кино усталари ҳамда ўзбек кино актёрлари билан ҳамкорликда тасвирга олинган ушбу кино асарда Хоразмшоҳ даври муҳити, ўша замон либослари, халқнинг яшаш тарзи, қолаверса, саркарда Жалолiddиннинг ҳаётини, ўз ватани ва элига муҳаббати, бу йўлда чеккан заҳматлари, жанглардаги мардонавор курашлари моҳирона, ўта юксак дид билан, ҳар бир жиҳати эътиборга олиниб, акс эт-

тирилганига гувоҳ бўламиз. Бир сўз билан айтганда, “Мендирман Жалолiddин” сериали Ўзбек кино индустриясида кутилмаган бурилиш ясади.

Аслида ушбу тарихий сериалнинг туғилиш гоёясини Ўзбекистон Республикаси халқ артисти, Маданият вазири Озодбек Назарбеков ҳамда иктидорли шоир Ботиржон Эргашев сўзи билан ижро этилган “Мендирман ўша” номли қўшиқ билан боғлаш мумкин.

Эндиликда ушбу қўшиқ кўпчилигининг саъй-ҳаракати билан бутун дунёга ҳамда ке-

лажақ авлодга мақтаниб кўрсатишимизга арзигулик тарихий фильмга айланди, десак муболага бўлмайди.

Бундай тарихий сериалларимиз юртимиз ва дунё экранларини тўлдиршига аминман. Маданият ва санъатнинг бир вакили, қолаверса, оддий фуқаро сифатида кино санъатимиздаги ушбу кескин бурилиш мени кучли руҳлантирди.

Шарофиддин ТЕМИРОВ,
Қашқадарё вилояти
Миришкор тумани
21-БМСМ директори

Донолар сўзлайди...

Дили ва тили бир бўлмаган инсон юз тилни билса ҳам тилсиз саналгай.

Ҳаёт уйқудир, ўлимла уйғонур инсон. Сен шошил, улмасдан аввал уйғон.

Адолат дарахтни сугормоқ, зулм эса тиканга сув тўкмоқдир.
Жалолiddин Румий

Кўпгина буюк ҳақиқатлар аввалига масҳараланган.
Шоу

Хайрия концерти

“Синовларда тобланган юрт”

Маданият вазирлиги томонидан карантин даврида халқимиз саломатлигини сақлашда жонбозлик кўрсатган ва уни давом эттираётган Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Мудоффа вазирлиги, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, Чегара қўшинлари ходимлари, оммавий ахборот воситалари вакилларига миннатдорлик изҳор этиш мақсадида 18 февраль куни “Халқлар дўстлиги” санъат саройида

“Синовларда тобланган юрт” деб номланган хайрия концерти ўтказилди. Дастурда Ички ишлар ҳамда Мудоффа вазирлигининг ансамбли хонандалари, Ўзбекистон Республикаси халқ артистлари – Ўлдуз Усмонова, Ғулможон Ёқубов, Теша Мўминов ва Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар – Тожибай Азизова, Ғиёс Бойтоев, Алишер Файз, Женисбек Пиязов, Тоҳир Содиков, Фурқат Ашуралиев, Элмурод Аҳмедов,

хушовоз хонадар Рохила Рўзимова, Ботир Қодиров, Баҳром Назаров, Сардор Бекмуродов, Раъшан Собиров ҳамда “Виа Мароканд” гуруҳи аъзолари томонидан ўрин олган қўшиқлар гулдастаси тақдим этилди. Хайрия концерти давомида шоир Мирзо Карим ҳамда “Дизайн” жамоаси аъзолари ўзларининг сара ижод намуналари билан барча мухлисларни хушнуд этишди.

Устозлар изидан

Ибратли умр йўли

Сўнги йилларда маданият ва санъат соҳасига ҳам алоҳида эътибор қаратилиб, ўзбек миллий мусиқасини кенг тарғиб этиш, ота-болаларимиздан бигача етиб келган дурдона асарларни халқимизга ва келажак авлодга етказиш, ушбу йўналишдаги ижодкорларга шарт-шароитлар яратиш юзасидан улкан ислохотлар амалга оширилаётгани ҳеч кимга сир эмас. Бугун биз ўз умрини мусиқа илмига бахшида этган устоз санъаткор Абдуқаҳҳор Жалилов ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз!

Абдуқаҳҳор Жалилов 1971 йил 27 январда Наманганнинг Ровустон қишлоғида, деҳқон оиласида дунёга келади. Болалиғиданоқ мусиқа ва санъатга қизиқиши, меҳри устунлиги туфайли тенгдошлари орасида ҳам ажралиб турган. Бу иштиёқ ёш истеъдод эгасини 1992 йил Наманган давлат мусиқа билим юртининг Анъанавий хонандалик синфида ўқиш сари етаклади. Таълим масканида А.Жалилов устозлари Ҳасан Султонов, Ботирали Ҳусейнов, Маҳмуджон Маматқулов, Нуртожи Юсуповлардан мумтоз мусиқа сирларини ўргана бошлади. Ўқиши мобайнида турли танлов ҳамда тадбирларда фаол иштирок этиб, кўпчилигининг назарига тушди.

1996 йил мусиқа билим юртини муваффақиятли тамомлаб, Ўзбекистон давлат консерваторияси томон йўл олди. Мазкур даргоҳда у Ўзбекистон халқ ҳофизы Машрабжон Эрматов синфида таълим олиш билан бирга Ўзбекистон халқ ҳофизлари Фаттоҳжон Мамадалиев, Орифжон Хотамов, Қувондиқ Искандаров, Маҳмуджон Тожибоев, Эркинжон Рўзиматов, Ўзбекистон халқ артисти Саодат Қобулова, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Турғун Алиматов, профессорлар Рифатилла Қосимов, Сойибжон Бегматов каби ўзбек санъатининг забардаст вакиллари билан сабоқ олиб, мумтоз мусиқа мероси намуналарини чин дилдан ўрганди. Интилиш ва изланишлар самараси ўлароқ 1999 йил Юнус Ражабий номидаги Республика мақом ижрочилари V танловида фаол қатнашиб, 3-ўрин совриндори сифатида эътироф этилди. 2002 йилда консерваториянинг магистратура босқичини ҳам тамомлади. Бу вақт ораллиғида у Ўзбекистон радиосининг “Олтин фонди”га бир қанча мумтоз ва мақом йўллариди ашуларини ёзишга улгурган эди.

2002 йил А.Жалилов Тошкент маданият коллежи (ҳозирги Республика мусиқа ва санъат коллежи)нинг Халқ ижодиёти бўлими, Анъанавий ижрочилик кафедрасида ўқитувчи бўлиб иш бошлади. Фаолияти давомида юзлаб ўқувчи ўғил-қизларга таълим тарбия бериб, ташаббускор, ижодкор ва талабчан устозлар сафидан ўрин олади. 2005 йил коллеждан ташқари Консерваториянинг Шарқ мусиқаси факультети, Анъанавий хонандалик кафедрасида ҳам ўриндош ўқитувчи вазифасида ишлайди. Бу даргоҳдаги фаолияти устознинг илмий изланишлар олиб боришига кенг имконият эшигини очди, десак муболаға бўлмайди. А.Жалилов 2009 йилда Ўзбекистон халқ артисти Коммуна Исмоилова фаолиятига оид монографик ўқув қўлланма яратиб, у мумтоз мусиқа вакиллари томонидан илиқ қўтиб олинди. Ҳозирги кунда таълим муассасаларида ушбу қўлланмадан самарали фойдаланиб келинмоқда.

Бундан ташқари, А.Жалилов бастакорлик йўлида ҳам ижод қилиб, “Саҳар сайраб” (А.Яссавий газали) “Кўнгул” (Ғадойи газали) “Наманган ушшоғи” (А.Навоий газали) каби кўплаб мақом йўллариди яратилган асарлар муаллифи ҳамдир. 2020 йилда “Мақом йўллариди яратилган энг яхши асар” республика кўрик-танловида унинг А.Навоий газалига басталанган “Наманган ушшоғи” асари III даражали диплом билан тақдирланди.

Ҳозирги кунда устоз Республика мусиқа ва санъат коллежининг Анъанавий ижрочилик кафедраси мудири ҳамда Юнус Ражабий номидаги Миллий мусиқа санъати институтида катта ўқитувчи вазифасида ўз фаолиятини давом эттириб келмоқда.

Устоз хонанда ва созанда Абдуқаҳҳор Жалиловнинг хизматлари ҳамда сермаҳсул ижодий фаолияти эътиборга олинди, 2020 йилда ҳукуратимиз томонидан “Маданият ва санъат фидокори” кўкрак нишони билан тақдирланди.

Рашид ЯКУББАЕВ,
Наманган шаҳар 11-БМСМ директори

Миллий хазина

Қодирий китоб совға қилган кутубхона

Таълим ва тарбияни бир-бирдан ажратиб бўлмайди. Йиллар давомида кўп бора ўз исботини топган бу аксиоманинг ҳаётимизга интернет тармоқлари, янги коммуникация технологиялари шиддат билан кириб келган, замон ривожланган сари аҳамияти ошиб бораверади. Зеро, тарбия моҳитини маънавий баркамоллик ташкил этади.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев раислигида жорий йилнинг 19 январь кунини ўтказилган маънавий-маърифий ишлар тизимини тубдан тақомиллаштириш, бу борада давлат ва жамоат ташкилотларининг ҳамкорлигини кучайтириш масалалари бўйича видеоселектор йиғилишида ёш авлодда ижодкорларга муносиб этиб тарбиялаш, жамиятда бугунги маънавий ҳолатни юксалтириш борасида айна кўнгилмиздаги гаплар айтилди.

Ҳукумат раҳбари йиғилиш давомида маънавий баркамолликнинг асоси ҳисобланмиш китобхонлик маданиятини кенгайтириш, ёшларни ватанпарварлик, миллий ифтихор руҳида тарбиялаш масалаларига тўхталар экан, бунинг учун фарзандларимизга, аввало, тарихни яхши ўргатиш, бу йўналишдаги илмий тадқиқотларни кенгайтириш, кутубхоналарда етарли шароит яратиш муҳимлигига алоҳида эътибор қаратди. “Миллий тарихни миллий руҳ билан яратиш керак. Акс ҳолда унинг тарбиявий таъсири бўлмайди. Биз ёшларимизни тарихдан сабоқ олиш, ҳулоса чиқаришга ўргатишимиз, уларни тарих илми, тарихий тафаккур билан ҳуролантиришимиз зарур”, дея таъкидлади юртбошимиз. Бу эса биз, кутубхоначиларга ҳам ўзига хос масъулият юклатди.

“Турон” кутубхонаси республикамиздаги энг қадимий эиё масканларидан биридир. Унинг тарихи халқимиз

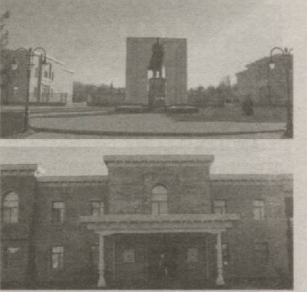
бошдан кечирган маданий, ижтимоий ва сиёсий жараёнлар билан узвий боғлиқ.

1917 йилда Абдулла Қодирий, Муннаввар қори Абдурашидхон, Чўлпон, Ғулум Зафарий, Шокиржон Раҳимий, Юсуф Алиев ва бошқа бир қатор маърифатпарвар инсонлар ўз бисотидаги китобларини ушбу эиё масканига совға қилиб, китоблар фондиди анча кенгайтирдилар. Натижада, яхшигина китоб хазинасига эга “Турон” номли кутубхона пайдо бўлади. Ушбу масканда ўша йилдан бошлаб чоп этилган газеталар жамғармаси, шунингдек, ҳозирги кунда чоп этилаётган 70 номга яқин даврий нашрлар йиғиб борилади.

Ўзбек романчилиги асосчиси, ватанпарвар адиб Абдулла Қодирий хотирасига эҳтиром кўрсатиш, миллий адабиётимиз ривожига қўшган бекиёс ҳиссасини улуғлаш мақсадида Президентимиз ташаббуси билан пойтахтимизнинг Абдулла Қодирий номидаги маданият ва истироҳат боғи олдидида ижод мактаби ва музей бунёд этилди. Мазкур бинога “Турон” кутубхонаси ҳам жойлаштирилди. Ташриф асосида давлат раҳбари кутубхона фаолияти билан ҳам танишган эдилар.

Бугун кутубхонада илмий-услубий, ахборот-библиография, ўлкашунослик, ҳуқуқий ахборот, кутубхона хужжатларига ишлов бериш каби 7 та бўлим фаолият олиб боради. Китобхонлар учун ҳамма имкониятлар яратилган, ўқув заллари замонавий компьютерлар, “Wi-Fi”, нуска кўчириш ускуналари билан таъминланган. Бу ерда имконияти чекланганлар учун ҳам махсус зал мавжуд, брайл алифбосидаги адабиётлар кўйилган.

Миллийлик анъаналари ва замонавий имкониятлар уйғунлиги асоси-

да қурилган янги кутубхона фондида жами 392 045 та китоб бор. Фойдаланувчиларга замонавий ахборот технологиялари ёрдамида тезкор ва сифатли хизмат кўрсатиш мақсадида АКМ электрон китоблар базасига электрон нашрлар ва аудио китоблар киритиб боришмоқда.

Президентимиз видеоселектор мажлисида белгиланган вазифалардан келиб чиқиб, биз ҳам жамоамиз билан ҳозор чора-тадбирларни белгилаб олдик. Бунда кутубхонада ўтказиладиган маърифий тадбирлар қамровини кенгайтириш, ҳудуддаги маҳалалар ёш-

лари билан кўпроқ ишлаш, уларни эиё масканига жалб этиш, таълим муассасалари ўқувчиларини дарсдан бўш вақтларида кутубхонадан фойдаланишлари учун янада қулайликлар яратиш бўйича амалий ишлар олиб боришмоқда.

Маънавият ўғил-қизларнинг баркамол инсон бўлиб вояга етишларида муҳим аҳамиятга эга экан, биз аждодларимиз яратиб кетган зиёдан ёшларимизни ҳам баҳраманд этиб боришимиз зарур...

Динора МАҲКАМОВА,
“Турон” ахборот кутубхона
маркази,
ахборот-библиография
бўлими ходими

Кўрик-танлов

Ёш мақомчи

2021 йилнинг 18 февраль кунини Ўзбекистон Республикаси консерваториясида Маданият вазирлиги томонидан “Ёш мақомчи” республика кўрик-танлов фестивалининг ғолибларини тақдирлаш маросими муносабати билан гала концерт бўлиб ўтди.

Унда Сурхондарё вилояти Сарийоё туманидаги 4-болалар мусиқа ва санъат мактабининг “Чанг синфи” ўқувчиси Зикрулло Мухаммадов фахри 2-ўринни эгаллаб, Маданият вазирлиги томонидан диплом ва эсталик совғалари билан тақдирланди.

Ў.НУРМАТОВ,
Сурхондарё вилояти маданият бошқармаси

Тадқиқош ва гала-концерт

“Ёш мақомчи”лар

Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармонида белгиланган топшириқлар, шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг “Мақом санъатига ихтисослаштирилган мактаб-интернатларни ташкил этиш тўғрисида”ги қарориди кўрсатилган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида “Ёш мақомчи” республика танлов-фестивали ўтказилди.

18 февраль куни эса Ўзбекистон давлат консерваториясида танлов-фестивалнинг тадқиқош ва гала-концерти маросими кенг ни-

шонланди. Унда Маданият вазири ўринбосари О.Мирзаев иштирок этиб, ғолибларга эсдалик совғаларини топширди.

Танловда ўқувчилар хонанда ва созандалик бўйича 14та номинацияда ўз маҳоратларини намоён этишди. Худудий саралаш босқичлари эса 2020 йилнинг декабрь ойида ҳар бир туман (шаҳар) ҳамда вилоятларда ўтказилди, унда 18 мингдан ортиқ ўқувчилар қатнашди.

Якуний республика босқичида 107 нафар ўқувчи иштирок этиб, уларни оқилона баҳолашга

мақом санъатининг малакали мутахассислари, Ўзбекистон халқ артисти, Ўзбекистон халқ ҳофизиди, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар жамоасидан иборат ишчи гуруҳ жалб қилинди.

Ҳақамлар ҳайъати қарорига кўра, 29 нафар ўқувчи танлов совриндори бўлди. Улардан 8 нафари III ўрин, 9 нафари II ўрин, 12 нафари I ўринни қўлга киритишди.

Танлов ғолиблари мақом йўналиши бўйича ихтисослаштирилган санъат ва маданият мактабларига имтиёзли равишда ўқишга қабул қилинади.

Гендер тенглик

Фозилликка интилган давлат

Абу Наср Форобий “Фозил одамлар шаҳри” асариди тенглик ҳукм сурган мамлакатни фозилликка интилган давлат сифатида қайд этган. Кундалик ҳаётни тажриба шуни кўрсатмоқдаки, халқ фаровонлиги, жамият тинчлиги ҳамда иқтисодий барқарорликда эркак ва аёлнинг тенг ҳуқуқлиги муҳим ўрин тутади. Бу борада гендер тенгликни таъминлаш бўйича давлат миқёсида ишлаб чиқилган қонунлар ва дастурлар ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Гендер тушунчаси нафақат аёллар, балки эркаклар манфаатини ҳам ифодалайди. Яъни ҳар икки жинс вакилларининг ўз орзу ва мақсадлари сари дадил оидимлаши, ҳаёт сифатини ошириш учун бир хил имкон бериш кераклигини илгари суради. Ривожланган жамият талабларидан бири бу айнан эркак ва аёл ҳуқуқларининг тенглиги таъминланишидир.

19 февраль куни Маданият вазириликда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис Сенатининг Гендер тенгликни таъминлаш масалалари бўйича комиссияси аъзолари билан учрашув бўлиб ўтди. Мулоқот давомида Маданият вазирилик ва унинг тизимларида Гендер тенглик сиёсати ва унинг ижроси бўйича амалда оширилган ишлар юзасидан фикр-мулоҳазалар алмашилди.

Учрашув қизиқарли ва самимий ружда ўтди. Комиссия аъзолари томонидан вазириликда ташкил этилган ишлар сарҳисоби юқори баҳоланди. Жумладан, ижтимоий ҳимояга муҳтожлар рўйхати шакллантирилиб, аёлларга нисбатан бевосита ва билвосита камситиш ҳолатлари ўрганилгани, гендер тенглик масалалари акс этган спектакллар саҳналаштирилгани, видеороликлар тайёрланиб, аёллар орасидан раҳбар кадрлар захирасининг шакллантирилганлиги эътироф этилди. Шу билан бирга кейинги тарғибот-ташвиҳот ишларида Вазирилик билан ҳамкорлик қилиш таклифи илгари сурилди.

Маданий мерос

Халфачиликни давом эттираётган санъаткор

Хоразмда аёл кўшиқчилар “халфа” деб аталиб, улар нафақат ашула айтиш, балки санъатнинг кўп турларидан хабардор ижодкор ҳамдир. Халфалар хотин-қизлар ўртасида ранг-баранг халқ кўшиқлари, мумтоз ашулалар, шоирларнинг ғазаллари ва ошиқлик дostonларидан парчаларни ўқиш билан бирга мусиқа жўрлигида маромига етказиб куйлашади.

Кўхна Хоразм халқи ўрта Осиёда ўзига хос юксак маданияти билан ажралиб турган. Бу ўлканинг қадим замонларга бориб тақаладиган нафис санъати асрлар давомида сайқал топиб, омман ўзига жалб қиладиган сеҳрли кучга айланган.

Хоразм воҳасида номоддий маданий меросимиз дурдонаси саналган халфачилик йўналишини авлодларга етказиб, мазкур санъатнинг ўзига хос қирраларини замон талабларига мос шакллантирган ва ривожлантираётган ижодкор шовотлик хуш овоз соҳибаси Истарғул Бекмонова мазкур санъат йўналишининг том маънодаги давомчисиدير.

Бугун санъаткор халфачилик ижод намуналаридан ўрин олган қадимий ижро йўлларини устоз-шоғирд анъаналари асосида шоғирдларига ҳам ўргатиб келмоқда.

Ушбу нодир ижро усулининг биз авлодларга мерос қолдирилишида Онажон Собирова (Анаш халфа), Сорахон Оллаберганонова, Ровия Отажоновна, Рейма Ҳақимова, Ўғилжон Машарипова, Пошшахон Магчанова каби устоз санъаткорларнинг ҳиссаси катта. Zero, халфачилик санъати том маънада номоддий меросимиз намунасиدير.

Ширинжон ЖУМАНИЁЗОВА,

Хоразм вилояти Шовот тумани маданият бўлими мудир

Дорбозлик

Ортбошимиз раҳнамолигида мақом ва баҳшичилик санъатига ҳам катта эътибор қаратилиб, йўқолиб бораётган миллий санъатимиз нафақат тикланди, балки уларни халқаро даражада кенг тарғиб қилиш орқали миллий қадрият, урф-одат ва анъаналар, миллий ҳунармандчилик ҳамда ижро санъати намоён этилди.

Асрлардан ошиб келган миллий санъат

Ўзбек миллий санъатининг кекса аждоди ҳисобланган дорбозлик санъатига ҳам етарли даражада эътибор берилмаганлиги сабаб улар сони кескин камайиб бораётганини кузатиш мумкин.

Илмий манбаларга кўра, “дорбозлик” дор ўйин – баланд дор устида томоша кўрсатиш санъати ҳисобланади. Икки ярим минг йиллик тарихга эга ушбу санъат тури энг аввал Шарқда юзага келиб, сўнг бутун дунёга тарқалган. Дор дастлаб паст қурилган, машқлари ҳам содда бўлган. Барча санъат турлари каби дорбозлик ҳам давр ўтиши билан ривожланиб борган ҳамда баланд ва мураккаб дор устида томошалар кўрсатишга асосланган. XVIII аср охирида цирк саҳналарида дорбозлик санъати намойиш этила бошланган ва у цирк санъатининг ажралмас қисмига айланган. Айнан шу даврдан унинг янги тараққиёт даври бошланган.

Мамлакатимизда дорбозлик очиқ майдонларда намойиш этиладиган санъат сифатида маълум. Унинг тарихини ўрганиш жараёнида Амир Темур саройида ҳам ажойиб дор ўйинлари кўрсатилгани ойдинлашган.

Дорбозлик, айниқса, водий вилоятларида тараққий этган бўлиб, бугунга қадар ушбу анъана давом этиб келмоқда. Мазкур санъат тури анъаналарини сақлаш ва тарғиб этишда андижонлик Юнусали Ғозиев ва унинг оилавий гуруҳи, фарғоналик Турсунали Мадаминов ҳамда унинг оиласи, шунингдек, полвонлар халқ жамоаси, наманганлик Баҳодир Дадажонов оилавий дорбозлар гуруҳи, андижонлик Уктам Юсупов оилавий дорбозлар гуруҳи каби кўпчиликни санаб ўтиш мумкин.

Бугунги кунда дор усти ва дор ости ўйинлари оила жараёнида устоз-шоғирд анъаналари орқали ҳамда Республика эстрада ва цирк коллежида ёшлар томонидан ўзлаштирилмоқда.

Маданият вазирилик ҳам мазкур санъат турини сақлаш ва тарғиб этиш мақсадида республика бўйлаб дорбозлар кўрик-танловлари ҳамда “Майдон томошалари” фестивалларини ташкил этиб келмоқда.

Дорбозлик санъати “Наврўз” ва “Мустақиллик” каби умумхалқ байрамлари ҳамда сайилларида намойиш этиб келинмоқда. 2015 йилда эса ЮНЕСКОнинг репрезентатив рўйхатига тақдим этилди.

Президент фармонида мувофиқ, 2020–2021 йиллар давомида республика ва вилоятлар бюджетлари ҳисобидан ҳар бир ҳудудда кўчма цирклар (шапито, дорбозлар гуруҳлари) ҳамда ҳайвонот боғлари ташкил этилади.

Бугунги кунда ҳаваскор дорбозлик жамоалари 40дан ортиқ бўлса, шундан 30 фоизи, яъни 10–12таси халқ ҳаваскорлик жамоаси унвонига эга. Улардан бириккитасига штат бирликлари берилиб, давлат бюджети ҳисобидан маош тўланади.

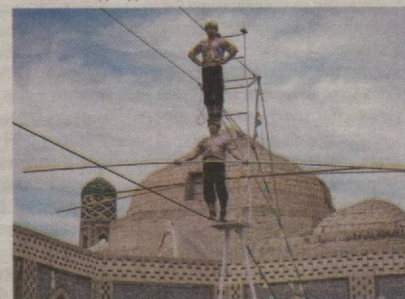
Мазкур қарорга мувофиқ ҳар бир ҳудудда кўчма цирк (шапито, дорбозлар гуруҳлари) ҳамда ҳайвонот боғларининг ташкил этилиши авлоддан-авлодга ўтиб келаётган санъат турининг ривожланишига хизмат қилади. Янги дорбозлик жамоалари ташкил этилади, мавжудлари давлат томонидан моддий жиҳатдан қўллаб-

қувватланади.

Шу вақтгача жойларда дор ўйинларини ташкил этиш учун оилаб (айрим жойларда

3 ойгача муддат талаб этилади) рухсатнома олиш қўйилган. Эндиликда Фармонга мувофиқ, кўчма цирклар (шапито, дорбозлар гуруҳи) томонидан ўтказиладиган томоша тадбирларига (оммавий тадбир ўтказиш учун) рухсатнома ва рухсат бериш ҳусусиятига эга ҳужжатлар талаб этилмаслиги, уларни ўтказиш жойи ва вақти тўғрисида тадбир ташкилотчиларининг ўзлари ички ишлар органларини камида 10 кун олдин ёзма равишда хабардор қилиш белгилаб қўйилган.

Бу ўз навбатида аҳолига дорбозлик санъати ўйинларини намойиш этишда бюрократик тўсиқлар олиб ташланганидан далолат.

Дорбозлик санъатини ривожлантириш борасида бир қанча вазирилик ва идоралар зиммасига ҳам масъулиятлар юклатилди. Жумладан, Ички ишлар органлари, Миллий гвардия ва Фавқулодда вазиятлар вазирилик кўчма цирклар (шапито, дорбозлар гуруҳлари) томонидан ўтказиладиган томоша тадбирларида жамоат тартиби ва ёнгин хавфсизлигини тўлов ундирилмаган ҳолда таъминлайдилар.

Мулкчилик шаклидан қатъи назар давлат ташкилотлари ва улар тизимидидаги маданият ва истироҳат боғлари, спорт иншоотлари, сайилгоҳлар ҳамда бошқа очиқ ҳудудларда кўчма цирк (шапито, дорбозлар гуруҳлари) томошалари учун ижара ва бошқа турдаги тўловлар ундирилмайди.

Маданият ва санъат муассасаларида ишламайдиган мустақил дорбоз жамоалари фаолияти ўзини ўзи банд қилган фуқароларга вақтинчалик меҳнат гувоҳномалари бериладиган фаолият (хизматлар, ишлар) турлари рўйхатига кириши белгиланди ҳамда уларнинг даромад солидарига жисмоний шахслардан олинандиган даромад солиги таъбиқ этилмаслиги алоҳида таъкидлаб ўтилган.

Миллий дорбозлик санъати ёшларнинг матонатли, сабрли, жасур, иродали ҳамда эҳни ўткир бўлишига хизмат қилади.

Қ.ОМОНКУЛОВ,

Маданият муассасалари ва ҳаваскорлик санъатини ривожлантириш бошқармаси бошлиғи ўринбосари

Чин истеъодлар эртди

“Сангзор садолари”

Жиззах воҳасида ҳам умрини, ақлу заковатини маданият, маърифат ва санъатга бахшида этаётган юртдошларимиз кўп. Биз учун учинакам истеъодлар, бағри бутунлар юрти. Минг шўқри, воҳамизда ҳам устозлар йўлидан бориб, адабиёт ва санъат йўлида ўз услуби, ўз овозига эга бўлишга интилаётган ёшлар сафи тобора ортиб бормоқда.

Жумладан, “Сангзор” эстрада халқ ҳаваскорлик жамоаси ҳақида ҳам ана шундай

фиқрларни билдириш мумкин.

Бадий гуруҳ аъзолари Фарҳод Фармонов, Юсуф Мирзаев, Воҳид Қаршиев, Сардор Соатов, Комилжон Олимжонов, Ойбек Маҳмудовлар воҳанинг турли ҳудудларида вояга етган бўлсалар-да, санъатга ошuftалик, қўшиқ яратишга иштиёқ уларни бир мақсад атрофида биравлаштирди.

Жиззах шаҳар маданият маркази қошида фаолият кўрсатаётган “Сангзор” эстрада

халқ ҳаваскорлик жамоаси 2021 йилда вилоят мусиқали драма театри, маданият марказлари, таълим муассасалари ва жойларда аҳоли, айниқса, ёшларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш, жамоа фаолиятини янада жонлантириш мақсадида “Сангзор садолари”, “Баҳорини соғиндим” номли концерт дастурларини ўтказишни режалаштирган.

Г.ЮНУСОВ,

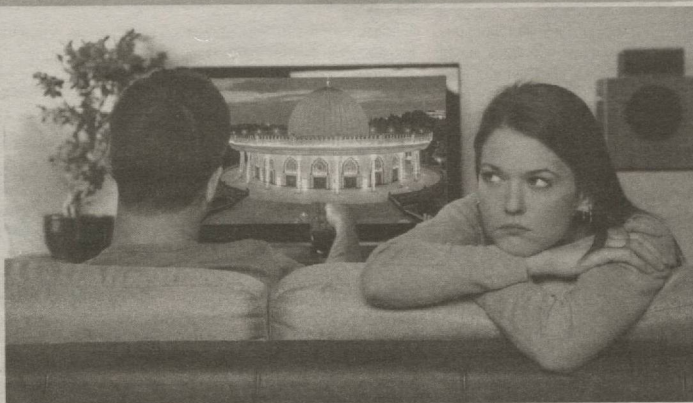
Жиззах шаҳар маданият бўлими мудир

Долзарб мавзу

Тарих ўтмишининг эмас, бизнинг қўлимизда.

Уни қандай кўрсатсак, хулоса ҳам шундай бўлади

Ўқишим турган жойимиздан узоқроқ бўлгани учун деярли ҳар куни метрога тушаман. Эътибор берган бўлсангиз, бугун метро вагонларидаги телевизорларга ҳам реклама жойлаштириш урфга кирган.

Бир куни унда музей рекламаси кўрсатилиб қолди. Қизиқиб кузатсам, бирор эътиборимни тортадиган лавҳа йўқ. Музейнинг қайсидир бурчагидан умумий қилиб кўрсатиб ўтилган бўм-бўш зал, тикилиб қарасанг ҳам кўз илғамас экспонатлар... Кейин бирдан бошқа реклама бошланди ва экранда ранг-баранг тасвирлар пайдо бўлди. Бу бошини куйи эгиб бораётган йўловчилар диққатини ҳам ўзига тортди...

Мақтабда ўқиб юрган кезларим тарих фанидан жуда фаол эдим. Ўртимизнинг ўтмиши жуда бойлигини ҳам ўша даврларда англаётганман. Шу пайтларда бир нарсга диққатимни кўп бора ўзига қаратган. Жаҳон тарихи дарсликларида миллионлаб экспонатлар, ёдгорликлар, топилмалар Лондон музейларида сақланади” дея таъкидланар эди. Жумладан, бизнинг ватанимизга тегишли ёдгорликлар ҳам. Кейинчалик айримлари ўзимизга ҳам қайтариб берилди.

Хуллас, мен нега Лондондаги музейни эслаб ўтдим? Бойси, у ерда кўп хотиралар сақланади, мозий яшайди. Ташриф буюрувчилар ҳам сонасоқсиз. Нега бундай? Демак, одамлар ўз ўтмишига қизиқар экан-да?! Хўш, унда бизнинг музейлар нега гавжум эмас?

Ахир, бизда ҳам кўплаб ноёб топилмалар, жаҳонга кўз-кўз қиладиган ёдгорликлар ва экспонатларимиз бор. Хўп майли, Лондондаги музейда турли минтақалардан олиб келинган топилмалар тўплангандир, бироқ бизники ҳам кеча ёки бугун пайдо бўлмаган-ку.

Биз ўз ўтмишимизга бўлган қизиқишни сақлаб қолишга, тарихимизни янада мукамал билишга тиш-тирногимиз билан ҳаракат қилаётган бир даврда, Франция, Англия ва яна шунга ўхшаш мамлакатлар бундан қайгурмаган ҳолда, даромад ҳам топишмоқда. Ахир, буюк кўчиш жараяни кечаётган вақтда Урта Осиёда аллақачон давлатлар шаклланиб улгурган эди-ку. Яъни ривожланиш бошқа жойларга қараганда олдинда эди. Шундай экан, нахотки тарихимизни ҳам қолоқларча намойиш этмаск?

Қани, биронта инглиздан Буюк Карлнинг империяга асос солган йилини сўраб кўринг-

қандай хулоса қилади? Реклама маҳсулотнинг ярим кўриниши экан, музейдаги лавҳани кузатган ёшлар онгида “ўтмишимиз шундай экан-да!”, деган тушунча ҳосил бўлмайди? Айнан мана шундай кўзбўямачиликлар бугунги авлодни ўз тарихидан узоқлаштириб юбориши мумкин.

Хўп, ўз маҳсулотини сақлаб қолиш учун компаниялар, ташкилотлар жон-жаҳди билан тиришяётган экан, биз ҳам келажак авлодга музейларимизни, ёдгорликларимизни, тарихимизни рангли суратларда кўрсатайлик. Кадрларга “жон” киритайлик. Бугун замон талаби, “ПР”, реклама-лардан самарали ва унумли фойдаланайлик. Бу ҳеч қандай рақобат ёки даромад учун эмас, миллат эртасини ўйлаб, етишиб келаётган авлоднинг бизга бегона бўлиб қолмаслиги учун олдиндан кўрилан чора-тадбир бўлиши керак.

Агар бир мақсад билан, ватанпарварлик билан ҳаракат қилмасак, қарашимизни, кўрсатишимизни ўзгартирмасак, бутун менталитетлар, қадриятларни ювиб кетаётган оқимда олтинга тенг бўлган маданиятимиз, бутун бир миллатимиз ўтмишини ҳам оқизиб қўйишимиз ҳеч гап эмас.

Оламгир АБДИЕВ

“Оқжар” маҳалласига ташриф

Музей ходимлари илмий экспедицияда

Жорий йилнинг 18 февраль куни “Термиз” давлат музей-қўриқхонасининг Этнография бўлими илмий ходимлари томонидан Қизилқум тумани “Оқжар” маҳалласига илмий экспедиция уюштирилди.

Шунингдек, улар 9-умумий ўрта таълим мактабида ҳам бўлиб, тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боришди.

Кейин 1931 йилда тугилган ва ҳозирда 91 ёшли, 12 фарзанднинг онаси Монгуг момо Исмоилова хонадонига ҳам ташриф буюришиб, ўтган аср воқеалари ҳақида суҳбатлашишди. Ҳамда шу маҳаллада истиқомат қилувчи Карим Маллаев уй-музейида бўлиб, у ердаги фотоқўرғазмалар билан танишишди.

Ноёб кўринишга эга одамлар ҳар доим кўпчиликнинг эътиборида бўлган. “Гиннеснинг рекордлар китоби”га киритилган энг бўйи баланд инсонлар ҳам тарихга муҳрлангани шубҳасиз.

Экспедиция давомида ходимлар “Оқжар” маҳалласида яшаб ўтган, тириклик вақтида дунёдаги энг баланд инсон Исроил Хўшбоқов хонадонига ҳам бўлишди. Унинг яқинлари билан суҳбатлашиб, ҳаётлик давридаги воқеаларга қизиқишди. Исроил Хўшбоқовнинг кастюм-шим, оёқ кийимлари ва суратлари “Термиз” давлат музей-қўриқхонасига эсдалик сифатида олиб келинди.

Г.ЮЗБОЕВА, З.ТЎРАХОНОВА, Этнография бўлими ходимлари, У.НОРБОЕВ, Сурхондарё вилоят маданият бошқармаси бошлиғи ўринбосари

Эълон

“TOSHKENT UNIVERSAL AUCTIONS SAVDO” МЧЖ АХБОРОТИ

“TOSHKENT UNIVERSAL AUCTIONS SAVDO” МЧЖ томонидан 2021 йил 21, 26 январь ва 18, 23 февраль кунлари ўтказилган очиқ аукцион савдоси натижаларига кўра, Марказий авариа-диспетчерлиги хизмати корхонаси балансидаги д/р 01/060BCA бўлган “НЕКСИЯ” – 29 500 000 сўмга; д/р 01/869DCA бўлган “УАЗ-3303ОВН1” – 10 400 000 сўмга; “ЎЗБЕКТЕЛЕКОМ” АК ТШТТ филиали балансидаги д/р 01/710WGA бўлган “САРТИВА” – 153 750 000 сўмга; Тошкент вилояти Маданият бошқармаси балансидаги д/р 01/257MAA бўлган “ГА3-2410” – 5 900 000 сўмга; ЎзР Маданият ва

зириги ҳузуридаги Халқаро фестиваллар дирекцияси балансидаги д/р 01/922BCA бўлган “NEXIA” – 19 500 000 сўмга сотилганлиги ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимияти қошидаги “YAGONA BUYURTMACHII XIZMATI INJINIRING KOMPANIYA” ДУК балансидаги д/р 01/294TBA бўлган “НЕКСИЯ” русумли автотранспорт воситалари ушбу ташкилотнинг 2021 йил 3 февралдаги 11-515-сонли хатига асосан аукцион савдоларидан олинганлиги маълум қилинади.

Гувоҳнома № 005357

«TOSHKENT UNIVERSAL AUCTIONS SAVDO» МЧЖ

2021 йил 30 март куни бошлангич нархи босқичма-босқич ўсиб бориш тартибидоги очиқ аукцион савдоларини ўтказди!

Аукцион савдоларига Тошкент ш., Шайхонтоҳур тумани, И.Каримов кўчаси, 16“А”-уйда жойлашган Тошкент шаҳар ҳокимияти қошидаги “YAGONA BUYURTMACHII XIZMATI INJINIRING KOMPANIYA” ДУК балансидаги 1997й. и/ч, д/р 01/294TBA, бошлангич нархи 16 640 042 сўм бўлган “НЕКСИЯ” русумли автотранспорт воситаси қўйилади.

Талабгорлардан буюртманомаларни қабул қилиш, расмий иш кунларида мазкур эълон чиққан кундан бошланади ва савдо кунидан 3 (уч) кун аввал соат 18:00да тўхтатилади.

Савдоларда қатнашиш учун бошлангич нархнинг камида 20 фоизи миқдоридоги закат пули «TOSHKENT UNIVERSAL AUCTIONS SAVDO» МЧЖнинг АТИБ «Ипотекабанк» Шайхонтоҳур филиалидаги ФА:00425, СТИР:302071274, 2020 8000 7049 2931 8001 ҳисоб рақамига тўланади.

Савдо голибига савдо кунидан бошлаб йигирма кун муддат ичида олди-сотди шартномасини имзолаш, тўланган закат пули миқдори сотиб олиш тўлови миқдорининг 15 фоиздан камини ташкил этган тақдирда, етишмаётган суммани шартнома тузилгунга қадар тўлаб бериш шартлари юклатилади.

Мазкур объект юқоридо белгиланган савдо кунида сотилмаган тақдирда, у бўйича такрорий аукцион савдолари, сотилгунга қадар навбатдаги ҳафталарнинг ҳар сешанба кунлари ўтказилади. Ушбу объектга қизиқиш билдирган талабгорлар, унинг ҳолати билан сотувчи ташкилотнинг юқоридо кўрсатиб ўтилган манзилга бориб танишишлари мумкин.

Аукцион савдолари соат 15:00да бошланади ва қуйида кўрсатилган манзилда бўлиб ўтади: Тошкент шаҳри, Миробод тумани, Амир Темур шоҳ кўчаси, 14-уй, 8-хона.

Мурожаат учун алоқа воситалари: телефон: (71) 209-23-41; телефакс: (71) 209-23-41, электрон почта: TUAS_MCHJ@mail.ru.

Гувоҳнома № 005357

